

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE İNCELENMESİ*

Rana Nur ATMACA**, Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN***, Merve ŞEPİTÇİ SARIBAŞ****

Makale Geliş Tarihi: 11.07.2020

Makale Kabul Tarihi:30.09.2020

Özet

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda araştırma, Şanlıurfa ili, Suruç ilçesindeki resmi ilköğretim okullarının anasınıfları ile resmi bağımsız anaokullarına devam eden 103 çocuk ve annesi ile yürütülmüştür. Araştırmada, çocukların demografik özelliklerine ulaşabilmek için Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu, sosyal beceri seviyelerini ortaya koyabilmek için ise Sosyal Beceri Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler, bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş olup, anlamlı çıkan farklılıklarda grup farklılıklarını inceleyebilmek için Tukey HSD testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların kardeş sayısının ve doğum sırasının, aile tipinin, anne-baba öğrenim durumunun, baba yaşının ve mesleğinin çocukların toplam sosyal beceri puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür. Ayrıca cinsiyetin, çocukların OSBED Duyguları Yönetme Becerileri üzerinde; anne yaşının çocukların OSBED Başlangıç Becerileri üzerinde; anne çalışma durumunun ise çocukların OSBED Akademik Destek Becerileri üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa yol açtığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, okul öncesi çocuğu, sosyal beceri.

INVESTIGATION OF SOCIAL SKILL LEVELS OF PRE-SCHOOL CHILDREN ACCORDING TO SOME DEMOGRAPHIC FEATURES

Abstract

This study was conducted to examine the social skill levels of children attending pre-school education institutions according to some demographic characteristics. In this context, the study was conducted with 103

* Bu makale ilk yazarın yüksek lisans tezinden uyarlanmıştır.

** Okul Öncesi Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Seniha Belgin İlkokulu, Konya, rananurbskl@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7896-2419

*** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, gulums@hazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2965-7017

**** Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, m.sptc@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6969-7203

children attending official primary schools and official independent kindergartens in the district of Suruç in Şanlıurfa, and their mothers. In the study, the General Information Form for Children was used as a data collection tool to reach the demographic characteristics of the children and the Social Skills Scale to reveal their social skill levels. The data obtained were analyzed by t-test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) for independent samples, and Tukey HSD test was used to examine group differences in significant differences. As a result of the research, it was seen that the number of siblings and birth order, family type, parents' education status, father's age and occupation did not cause a statistically significant difference in the total social skill scores of the children. In addition, gender, ASBED Emotion Management Skills of children; on the ASBED Initial Skills of the mother age children; It was revealed that mothers working status caused a statistically significant difference on the OSBED Academic Support Skills of the children.

Keywords: Preschool period, preschool child, social skill.

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönem çocuğun, çevresindekileri ve çevresinde olup biten olayları araştırıp tanımaya başladığı, çevresindeki kişilerle ve akranlarıyla iletişim kurduğu, cevaplarını öğrenmek üzere merak ettiklerini sorduğu, yer aldığı toplumun kültürünü-değerlerini öğrendiği ve toplumun kültürü ve değerleri sonucunda oluşan kurallara uygun davranmaya başladığı dönemdir (Çeliköz ve Erişen, 2013, s. 300). Bu dönemde gerçekleştirilen tüm bu eylemler, çocukların gelişimleriyle doğru orantılı olarak meydana gelmekte ve özellikle sosyal becerilerin kazanılması ile şekillenmektedir.

Sosyal beceriler, kişilerin sağlıklı ilişkiler kurabilmesi bakımından gerekli olan sosyal yönlerin ortaya çıkarılmasını sağlayan etmenler olarak ele alınabilmektedir. Kişinin yer aldığı topluma ve koşullara uyum sağlayabilme özelliği ve uyum sağlayabilmek için gerçekleştirdiği sorumlulukları ortaya koyarken takındığı tutum ve davranışlar, sosyal beceri olarak ifade edilmektedir (Çiftçi ve Sucuoğlu, 2012). Sergin ve Giverts (2003, s. 136) sosyal becerileri, bireylerin çevrelerindeki diğer kişilerle iletişimlerinde ve etkileşimlerinde sosyal destek kaybına uğramadan tüm düşüncelerini uygun bir biçimde sergileyebilme becerisi olarak ele almışlardır.

Çocukların sosyal becerilere sahip olmaları ve çevresindeki kişilerle sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri, onların başarılarına ve hayattan zevk almalarına büyük katkı sağlamaktadır. Çocuklar kendilerini gerçekleştirebilmek ve iyi işler yapabilmek için çevrelerinde bulunan kişileri, olayları ve nesnelere tanımayı, bunları yorumlamayı ve sosyal olaylara uygun tepkilervermeyi öğrenmelidirler (Yavuz'dan aktaran Kaya, 2013, s. 91). Sosyal becerilerin kazanımı çocukların birçok alanda yetkin olmalarını da sağlaması bakımından oldukça önemlidir. Sosyal becerilerin kapsadığı birçok becerinin hayatı kolaylaştırıcı etkisi olduğu düşünüldüğünde, yaşam kalitesinin ve yaşamdan alınan zevkin sosyal becerilerle ilişkili olduğu görülmektedir. Elliot ve Busse (1991) sosyal becerilerin bazı davranışları barındırdığından bahsetmiş ve bu davranışları beş ana grupta sınıflandırmışlardır. Bu sınıflamaya bakılacak olursa, sosyal becerilerin kazanılması yardım etme, kuralları tanıma, bu kurallara uyma ve paylaşma gibi işbirliği davranışlarını; soru sorma ve aldığı cevaba göre tepki vermeyi içeren öneri sürme (iddia etme) davranışlarını; iletişim kurma, iletişimlerinde özenli davranma, başladığı işi veya verilen görevi yerine getirme gibi sorumluluk davranışlarını; çatışma durumunda uygun olan geri bildirimleri ve tepkileri verebilme gibi

özenetim davranışlarını ve empati davranışlarını kapsamaktadır (Elliot ve Busse'den aktaran Dereli, 2008, s. 11). Gülay ve Akman (2009) ise sosyal becerilerin ilişkiye başlama ve devam ettirme becerilerini, grupla bir işi sürdürebilme becerilerini, duygulara yönelik becerileri, saldırgan tutumlarla başa çıkabilmeye yönelik becerileri ve stres durumuyla başa çıkabilme becerilerini kapsadığını belirtmişlerdir. Bahsi geçen becerilerin ve davranışların tümünün sergilenebilmesi sosyal becerilerin kazanılmasıyla gerçekleşmekte, sosyal becerilerin kazanılması da çocukların hayatlarını kolaylaştırmakta ve ilişkilerini kuvvetlendirmektedir.

Gelişimin bir bütün olduğu ve tüm gelişim alanlarının birbirlerini etkilediği düşünüldüğünde, sosyal becerilerin kazanılması sosyal gelişimin en önemli etmenlerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişilerin yetişkinliklerinde ve yaşlılıklarında huzurlu, sağlıklı, başarılı, uyumlu ve mutlu olması isteniliyorsa sosyal becerilerin çocukken öğretilmesi ve yetersiz beceriye sahip olan çocukların desteklenmeleri gerekmektedir. Bu açıdan sosyal becerin kazanılmasında erken çocukluk döneminin ve okul öncesi eğitiminin ne kadar önemli olduğu görülmektedir (Erbay, 2008, s. 22). Becerilerin öğrenilmesi gereken kritik zamanlarda kazanılamaması, ilerleyen dönemlerde öğrenilmesini zorlaştırabilmekle birlikte kişilerin sosyal yaşamlarını da negatif yönde etkileyebilmektedir. Çocuklarda görülen sosyal beceri yetersizlikleri, onların gelecek yaşamlarındaki sosyal kabullerini ve kişiler arası ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Sosyal becerileri gelişmediği için ilişkilerinde başarısız olan çocuklar kendilerini daha fazla yalnız ve uyumsuz hissetmektedirler. Ayrıca sosyal becerileri gelişmeyen çocuklar, duygusal problemler, depresyon, akademik başarısızlık, suça eğilim gibi problemlerle de daha sık karşı karşıya kalabilmektedirler (Ömeroğlu ve diğ., 2014).

Çocuğun sosyal becerileri kazanmasında ve sosyalleşmesinde etkili olan birçok etmen bulunmaktadır. Erken çocukluk döneminde, çocuk okula başlamadan önce ebeveynler ve kardeşler, çocuk okul öncesi kurumlarına başladığı zaman ise öğretmenler ve akranlar çocuğun sosyal becerileri kazanabilmesinde doğrudan etkilidirler (Bugental ve Grusec, 2006, s. 367; Handel, Cahill ve Elkin, 2007, s. 84). Yine cinsiyet, doğum sırası, ebeveynlerin yaşı, öğrenim düzeyi, aile yapısı gibi etmenlerde sosyal uyum ve beceriyi etkileyebilmektedir (Brodeski ve Hembrough, 2007; Sungur'dan aktaran Kaya, 2013, s. 91). Çocukların sosyal becerilerinin seviyesi ile bu etmenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi, var olan becerilerin desteklenebilmesi ve yetersizliklerle ilgili önlemlerin alınabilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların sosyal beceri düzeyleri ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Bu amaçla çalışmada "Çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, kardeş sayısı, yaşadığı aile tipi, anne babasının yaşları, öğrenim düzeyleri, annesinin çalışma durumu ve babasının mesleği çocuğun sosyal beceri puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?" sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaş arası çocukların sosyal beceri düzeyleri ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişkilerin incelendiği bu çalışmada, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2012).

2. 2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan elde edilen bilgiler doğrultusunda, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Şanlıurfa ili Suruç ilçesinde bulunan anasınıfı ve anaokullarına devam eden 1621 çocuk bulunmaktadır. Rastgele yöntemle belirlenen anasınıfları ve anaokullarının tamamında, olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemine uygun olarak belirlenen ve kendilerine ulaşılabilen 4-6 yaş arasındaki 103 çocuk çalışma grubunu oluşturmuştur.

2. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocuklar ve aileleri ile ilgili bilgileri edinebilmek amacıyla Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu, çocukların sosyal becerilerini belirleyebilmek amacıyla ise Sosyal Beceri Ölçeği kullanılmıştır.

2. 3. 1. Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan Çocuklar İçin Genel Bilgi Formunda, çocukların ve ebeveynlerinin demografik özelliklerini belirleyebilmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda formda çocukların cinsiyeti, doğuş sırası, kardeş sayısı, aile tipi, ebeveynlerin yaşları, öğrenim durumları, annelerin çalışma durumları ve babaların meslekleri ile ilgili bilgilerin öğrenilmesine yönelik sorular bulunmaktadır.

2. 3. 2. Okul Öncesi Sosyal Beceri Ölçeği (OSBED)

Okul Öncesi Sosyal Beceri Ölçeği, çocukların sosyal beceri düzeylerini değerlendirmek amacıyla Ömeroğlu ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 4 alt boyuttan meydana gelmektedir. 12 maddeden oluşan Başlangıç Becerileri, 11 maddeden oluşan Akademik Destek Becerileri, 13 maddeden oluşan Arkadaşlık Becerileri ve 12 maddeden oluşan Duygularını Yönetme Becerileri bu alt boyutları meydana getirmektedir. Başlangıç Becerileri, çocukların zorlanmadan edinebildikleri ve sosyal becerilerin kazanılması için temel olan becerilerden; Akademik Destek Becerileri, akademik becerileri destekleyen ve ilköğretime geçişte uyumu kolaylaştıracak becerilerden; Arkadaşlık Becerileri, sağlıklı akran etkileşimini ve iletişimini sağlayan becerilerden; Duygularını Yönetme Becerileri ise duyguları tanıma ve kontrol etme becerilerinden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler ebeveynler veya öğretmenler tarafından çocuk ile ilgili gözlemlerine dayanarak doldurulmaktadır. Çocukların sosyal gelişim becerileri, yüzdeler norm dilimlerine göre yorumlanmaktadır. Çocuğun sosyal beceri puanları %25'lik dilimden düşük (0-45 puan) ise akranlarına oranla oldukça geride, %25-%50 arasında ise akranlarına oranla gelişiminin yavaş olduğu ve takip edilmesi gerektiği, %50-%75 arasında ise gelişimi akranlarına oranla biraz yavaş seyredip eğitim olanaklarının sağlanması gerektiği, %75 ve üzerinde ise sosyal becerilerinin normal düzeyde olduğu düşünülmektedir (Ömeroğlu ve diğ., 2012).

Ölçeğin uygulanabilirliğini ölçmek için yapılan analizlerde, ebeveyn formlarından elde edilen alfa katsayıları 4 yaş çocuklarında 85 ile 95; 5 yaş çocuklarında 82 ile 95 olarak bulunmuştur. Öğretmen formundan elde edilen alfa katsayıları ise 4 yaş çocuklarında 90 ve 97; 5 yaş çocuklarında 88 ve 96 olarak bulunmuştur (Ömeroğlu ve diğ., 2012).

2. 4. Verilerin Toplanması

Verilerin elde edilebilmesi için yararlanılacak olan ölçeklerin kullanılabilmesi ile ilgili izinler, ölçeği geliştiren araştırmacılardan; belirlenen okullarda uygulama yapılabileceğine dair izinler Milli Eğitim Bakanlığından alınmıştır. İzinlerin verilmesinin ardından belirlenen okulların yetkilileri ve öğretmenleri ile görüşülüp uygun zaman aralığı belirlenmiştir. Belirlenen zamanlarda okullara gidilip ölçekler öğretmenlere dağıtılmış, Okul Öncesi Sosyal Beceri Ölçeği çocukların öğretmenleri tarafından doldurulmuş, Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu da sınıf öğretmenleri aracılığıyla doldurmaları için çocukların ebeveynlerine iletilmiştir.

Yapılan bu araştırmada etik ve alıntı kurallarına uyulmuş, toplanan veriler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamış ve bütün veriler gönüllülük esasına dayalı olarak elde edilmiştir.

2. 5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, örneklem grubunu oluşturan çocukların verileri, bağımsız değişkenlerin kategori sayısına göre, bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Ayrıca anlamlı çıkan farklılıklarda, farklılıkların nereden kaynaklandığını ortaya çıkarabilmek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Analizlere geçilmeden önce dağılıma ait çarpıklık ve basıklık değerleri de incelenmiş, Başlangıç Becerileri için çarpıklık değeri -0,995 basıklık değeri 1,424; Akademik Destek Becerileri için çarpıklık değeri -0, 569 basıklık değeri 0,269; Arkadaşlık Becerileri için çarpıklık değeri -0,506 basıklık değeri -0,088 ve Duyguları Yönetme Becerileri çarpıklık değeri -0,214 basıklık değeri -0,106 olarak bulunmuştur. Bu değerlerin -2 - +2 aralığında olduğu ve değişkenlerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır (George ve Mallery, 2003).

3. BULGULAR

Araştırmanın alt problemlerine yanıt vermek için yapılan analizlere ait bulgular Tablo 1-10 arasında ele alınmıştır.

Tablo 1. Çocukların cinsiyetlerine göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Çocuk Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Başlangıç Becerileri	Kız	49	49,67	8,24	0,731	0,466
	Erkek	54	48,35	9,92		
Akademik Destek Becerileri	Kız	49	47,96	7,39	1,534	0,128
	Erkek	54	45,41	9,27		
Arkadaşlık Becerileri	Kız	49	53,55	8,35	1,305	0,195

	Erkek	54	51,37	8,57		
Duyguları Yönetme Becerileri	Kız	49	43,65	8,95	2,554	0,012*
	Erkek	54	39,26	8,50		
Toplam	Kız	49	194,86	28,32	1,774	0,079
	Erkek	54	184,39	31,17		

*p<0,05

Tablo 1 ele alındığında, çocukların cinsiyetlerinin Duyguları Yönetme Becerilerinde anlamlı bir farklılık meydana getirdiği görülmektedir (t=2,554 p<0,05). Kız çocuklarının Duyguları Yönetme Becerileri (\bar{X} =43,65) puan ortalamalarının erkek çocuklarından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 2. Çocukların kardeş sayılarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Çocuk Kardeş Sayısı	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Başlangıç Becerileri	Tek Çocuk	30	48,43	10,19	2	1,132	0,340
	İki Kardeş	33	50,06	7,90			
	Üç veya daha fazla kardeş	40	48,50	9,41			
Akademik Destek Becerileri	Tek Çocuk	30	47,13	8,87		0,484	0,694
	İki Kardeş	33	47,66	7,66			
	Üç veya daha fazla kardeş	40	45,37	8,89			
Arkadaşlık Becerileri	Tek Çocuk	30	52,30	5,52		0,199	0,897
	İki Kardeş	33	53,21	9,13			
	Üç veya daha fazla kardeş	40	51,82	8,10			
Duyguları Yönetme Becerileri	Tek Çocuk	30	39,77	8,19		1,508	0,217
	İki Kardeş	33	42,48	8,89			
	Üç veya daha fazla kardeş	40	41,60	9,17			
Toplam	Tek Çocuk	30	187,63	31,43		0,289	0,833
	İki Kardeş	33	193,42	27,55			
	Üç veya daha fazla kardeş	40	187,35	31,78			

Tablo 2 ele alındığında, kardeş sayısının çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 3. Çocukların doğuş sırasına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Çocuğun Doğuş Sırası	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Başlangıç Becerileri	İlk çocuk	28	48,50	9,66	2	0,059	0,943
	Ortancalardan Biri	41	49,05	10,44			
	Son Çocuk	34	49,29	7,03			
Akademik Destek Becerileri	İlk çocuk	28	45,57	8,27		0,379	0,686
	Ortancalardan Biri	41	47,39	9,54			
	Son Çocuk	34	46,56	7,38			
Arkadaşlık Becerileri	İlk çocuk	28	51,71	8,83		0,201	0,818
	Ortancalardan Biri	41	52,31	9,55			

	Son Çocuk	34	53,09	6,93		
Duyguları Yönetme Becerileri	İlk çocuk	28	38,50	10,24	2,014	0,139
	Ortancalardan Biri	41	42,20	9,64		
	Son Çocuk	34	42,68	6,29		
Toplam	İlk çocuk	28	184,29	31,57	0,544	0,582
	Ortancalardan Biri	41	190,95	34,86		
	Son Çocuk	34	191,65	22,44		

Tablo 3 ele alındığında, doğuş sırasının çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 4. Çocukların annelerinin yaşlarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Anne Yaş	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Başlangıç Becerileri	25 yaş altı	10	41,90	11,69	4	3,082	0,019*
	26-29 yaş	29	47,24	10,00			
	30-34 yaş	32	51,31	7,24			
	35-39 yaş	23	49,57	6,83			
	40-45 yaş	9	49,11	10,56			
Akademik Destek Becerileri	25 yaş altı	10	42,90	8,71		1,405	0,238
	26-29 yaş	29	45,79	10,16			
	30-34 yaş	32	49,25	7,19			
	35-39 yaş	23	46,08	7,29			
	40-45 yaş	9	45,44	8,66			
Arkadaşlık Becerileri	25 yaş altı	10	49,50	11,21		0,611	0,656
	26-29 yaş	29	51,55	9,72			
	30-34 yaş	32	53,91	7,19			
	35-39 yaş	23	52,52	8,46			
	40-45 yaş	9	52,78	5,45			
Duyguları Yönetme Becerileri	25 yaş altı	10	39,80	9,010		0,311	0,870
	26-29 yaş	29	40,45	11,01			
	30-34 yaş	32	41,56	9,02			
	35-39 yaş	23	42,00	6,45			
	40-45 yaş	9	43,56	7,87			
Toplam	25 yaş altı	10	174,10	36,99		1,329	0,265
	26-29 yaş	29	185,03	37,53			
	30-34 yaş	32	197,03	24,37			
	35-39 yaş	23	190,22	22,33			
	40-45 yaş	9	190,89	30,00			

* $p < 0,05$

Tablo 4 ele alındığında, anne yaşının çocukların Başlangıç Becerileri boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir ($F_{(4-98)}=3,082$, $p < 0,05$). 30-34 yaş aralığında anneye sahip olan çocukların Başlangıç Becerileri ($\bar{X}=52,31$) puan ortalamalarının diğer yaş gruplarında anneleri olan çocuklara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Çocukların babalarının yaşlarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Baba Yaş	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Başlangıç Becerileri	26-29 yaş	17	44,29	11,71	4	1,954	0,108
	30-34 yaş	34	48,79	9,21			
	35-39 yaş	23	52,04	6,44			
	40-45 yaş	23	50,04	8,01			
	46 yaş ve üstü	6	47,50	10,71			
Akademik Destek Becerileri	26-29 yaş	17	45,41	10,61		0,178	0,949
	30-34 yaş	34	46,71	8,69			
	35-39 yaş	23	41,61	8,04			
	40-45 yaş	23	46,65	6,64			
	46 yaş ve üstü	6	45,67	11,04			
Arkadaşlık Becerileri	26-29 yaş	17	51,24	9,70		0,262	0,902
	30-34 yaş	34	51,79	8,96			
	35-39 yaş	23	53,30	8,60			
	40-45 yaş	23	53,39	6,95			
	46 yaş ve üstü	6	52,00	9,40			
Duyguları Yönetme Becerileri	26-29 yaş	17	39,88	9,44		0,214	0,930
	30-34 yaş	34	41,62	9,07			
	35-39 yaş	23	41,13	10,62			
	40-45 yaş	23	41,70	6,74			
	46 yaş ve üstü	6	43,50	9,79			
Toplam	26-29 yaş	17	180,82	39,82		0,511	0,728
	30-34 yaş	34	188,91	30,47			
	35-39 yaş	23	194,09	27,70			
	40-45 yaş	23	191,83	21,99			
	46 yaş ve üstü	6	188,67	39,25			

Tablo 5 ele alındığında, babaların yaşının çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 6. Çocukların annelerinin öğrenim durumlarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Anne Durumu	Öğrenim	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Başlangıç Becerileri	Okur-yazar değil		11	52,54	6,95	4	0,601	0,663
	İlkokul mezunu		58	48,02	9,76			
	Ortaokul mezunu		13	49,23	7,78			
	Lise mezunu		11	49,82	7,39			
	Üniversite mezunu		10	49,40	11,25			
Akademik Destek Becerileri	Okur-yazar değil		11	47,91	7,69		1,121	0,351
	İlkokul mezunu		58	45,88	8,37			
	Ortaokul mezunu		13	44,08	9,11			
	Lise mezunu		11	50,00	9,90			

	Üniversite mezunu	10	49,10	7,20		
Arkadaşlık Becerileri	Okur-yazar değil	11	54,00	5,33	0,529	0,715
	İlkokul mezunu	58	52,31	8,76		
	Ortaokul mezunu	13	49,69	11,28		
	Lise mezunu	11	53,80	8,37		
	Üniversite mezunu	10	53,00	5,96		
Duyguları Yönetme Becerileri	Okur-yazar değil	11	43,36	8,61	0,956	0,435
	İlkokul mezunu	58	41,78	8,04		
	Ortaokul mezunu	13	38,38	11,40		
	Lise mezunu	11	43,30	12,06		
	Üniversite mezunu	10	38,30	6,88		
Toplam	Okur-yazar değil	11	197,82	24,74	0,647	0,630
	İlkokul mezunu	58	188,00	30,96		
	Ortaokul mezunu	13	181,38	33,20		
	Lise mezunu	11	197,18	34,71		
	Üniversite mezunu	10	189,80	22,90		

Tablo 6 ele alındığında, anne öğrenim durumunun çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 7. Çocukların babalarının öğrenim durumlarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Baba Durumu	Öğrenim	n	\bar{X}	S	sd	F	p
Başlangıç Becerileri	İlkokul mezunu		36	49,03	8,37	3	0,797	0,498
	Ortaokul mezunu		24	47,12	10,46			
	Lise mezunu		34	49,29	9,32			
	Üniversite mezunu		9	52,56	7,76			
Akademik Destek Becerileri	İlkokul mezunu		36	46,22	7,38		0,762	0,518
	Ortaokul mezunu		24	44,79	9,86			
	Lise mezunu		34	47,91	9,27			
	Üniversite mezunu		9	48,22	5,07			
Arkadaşlık Becerileri	İlkokul mezunu		36	52,61	7,02		0,211	0,889
	Ortaokul mezunu		24	51,21	9,15			
	Lise mezunu		34	52,91	10,04			
	Üniversite mezunu		9	52,89	6,53			
Duyguları Yönetme Becerileri	İlkokul mezunu		36	41,31	8,12		1,367	0,257
	Ortaokul mezunu		24	40,58	10,24			
	Lise mezunu		34	43,18	8,87			
	Üniversite mezunu		9	36,67	8,14			
Toplam	İlkokul mezunu		36	189,17	26,25		0,471	0,703
	Ortaokul mezunu		24	183,71	36,06			
	Lise mezunu		34	193,32	32,15			
	Üniversite mezunu		9	190,33	21,46			

Tablo 7 ele alındığında, baba öğrenim durumunun çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 8. Çocukların annelerinin çalışma durumlarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Anne Durumu	Çalışma Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Başlangıç Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	95	49,00	9,34	0,074	0,263
		Çalışıyor	8	48,75	6,73		
Akademik Destek Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	95	46,56	8,77	0,260	0,024*
		Çalışıyor	8	47,37	4,07		
Arkadaşlık Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	95	52,38	8,74	0,118	0,075
		Çalışıyor	8	52,75	5,04		
Duyguları Yönetme Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	95	41,48	9,16	0,524	0,216
		Çalışıyor	8	39,75	6,11		
Toplam	Çalışmıyor	Çalışmıyor	95	189,89	31,09	0,051	0,060
		Çalışıyor	8	188,75	17,94		

*p<0,05

Tablo 8 ele alındığında, annelerin çalışma durumunun çocukların Akademik Destek Becerilerinde anlamlı bir farklılık meydana getirdiği görülmektedir (t=0,260 p<0,05). Çalışan annelerin çocuklarının Akademik Destek Becerileri (\bar{X} =47,37) puan ortalamalarının anneleri çalışmayan çocuklarıkinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 9. Çocukların babalarının meslek durumlarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Baba Durumu	Meslek Durumu	n	\bar{X}	S	sd	f	p
Başlangıç Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	8	52,12	5,28	2	0,921	0,402
		Memur	13	50,85	9,97			
		Serbest Meslek	82	48,38	9,28			
Akademik Destek Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	8	50,25	8,29		0,911	0,406
		Memur	13	47,38	7,44			
		Serbest Meslek	82	46,14	8,66			
Arkadaşlık Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	8	55,87	7,57		0,849	0,431
		Memur	13	53,23	9,28			
		Serbest Meslek	82	51,94	8,47			
Duyguları Yönetme Becerileri	Çalışmıyor	Çalışmıyor	8	44,50	9,21		0,944	0,392
		Memur	13	39,00	10,38			
		Serbest Meslek	82	41,41	8,70			
Toplam	Çalışmıyor	Çalışmıyor	8	202,75	27,93		0,889	0,414
		Memur	13	190,46	32,22			
		Serbest Meslek	82	187,89	30,14			

Tablo 9 ele alındığında, babaların meslek durumunun çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 10. Çocukların aile yapılarına göre OSBED puanları analiz sonuçları

Grup	Aile Yapısı	n	\bar{X}	S	t	p
Başlangıç Becerileri	Çekirdek Aile	79	49,43	9,13	0,905	0,367
	Geniş Aile	24	47,50	9,20		
Akademik Destek Becerileri	Çekirdek Aile	79	46,70	8,28	0,377	0,872
	Geniş Aile	24	46,38	9,31		
Arkadaşlık Becerileri	Çekirdek Aile	79	52,59	8,17	0,872	0,553
	Geniş Aile	24	51,79	9,65		
Duyguları Yönetme Becerileri	Çekirdek Aile	79	41,17	8,57	0,308	0,706
	Geniş Aile	24	41,96	10,27		
Toplam	Çekirdek Aile	79	189,89	29,28	0,296	0,749
	Geniş Aile	24	183,62	33,72		

Tablo 10 ele alındığında, aile tipinin çocukların tüm alt boyutlar ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışma sonucunda, cinsiyetin çocukların OSBED Duyguları Yönetme Becerilerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Bulduğumuz toplumda, kız ve erkek çocuk yetiştirme konusunda bazı farklılıklar görülmektedir. Ebeveynler kız çocuklarını daha koruyucu, erkek çocuklarını ise daha özgür bir şekilde yetiştirmektedirler. Toplum tarafından kız çocuklarından daha naif, kibar, duyarlı ve uslu olmaları beklenirken, erkek çocuklarının taşkın hareketleri normal görülebilmektedir. Bu durumun kız çocuklarının sosyal becerilerinin daha yüksek olmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde araştırmamızın bulguları ile paralel olarak, kız çocuklarının sosyal becerilerinin erkek çocuklarına göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuş çalışmaları görmek mümkündür (DiPrete ve Jennings, 2009; Eğercioğlu, 2008; Tutkun, 2012; Jamyang Tshering, 2014). Park ve Cheah (2005) araştırmalarında, kız çocuklarının olumsuz duygularını kontrol etmede daha iyi olduklarını ve bu durumda kız çocuklarının sosyal beceri seviyelerini arttırdığını ortaya koymuşlardır. Mercurio (2003) çalışmasında, erkek çocuklarının yetiştirilme biçimi sebebiyle duygusal olgunluklarının düşük olduğunu ve duygusal olgunluk düşüklüğünün de erkek çocukların sosyal becerilerini zayıflattığını ortaya koymuştur. Buna karşın literatür incelendiğinde çocukların sosyal beceri boyutlarıyla cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını gösteren çalışmalara (Akbaş, 2020; Bolat ve Kahveci, 2016; Sarı, 2007; Yaşar Ekici, 2015) da rastlamak mümkündür. Bu durumun araştırmaların doğu bölgesinden farklı bölgelerde yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda, kardeş sayısının çocukların OSBED Ölçeğinin tüm boyut ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmüştür. Sosyal becerinin gelişeceği ilk ortam ailedir. Aile üyelerinin çocuğa karşı göstermiş oldukları tutumlar çocuğun sosyal gelişimini etkileyebilmektedir. Kardeş sayısının artması, ebeveynlerin ilgilerinin kardeşler arasında daha fazla bölünmesine ve azalmasına sebep olabilmektedir. Bu sebeple araştırmamızda üç ve daha fazla kardeşe sahip olan çocukların

daha az kardeşe sahip olan çocuklara göre sosyal beceri puanlarının daha düşük olduğu düşünülmektedir. Literatürlere bakıldığında, araştırmamızın sonuçlarını destekler nitelikte, çocuğun kardeş sayısı ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulgulamış araştırmaları görmek mümkündür (Akduman, Günündi ve Türkoğlu, 2015; Yaşar Ekinci, 2015; Yener, 2014). Buna karşın kardeş sayısı ile sosyal beceriler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmış çalışmaları da (Akbaş, 2020; Seven, 2007) görmek mümkündür. Bu farklılıkların kardeş sayısından daha çok kardeşler arasında ki iletişimin niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda, doğum sırasının çocukların OSBED Ölçeğinin tüm boyutl ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmüştür. Çocuğun doğum sırası ne olursa olsun önemli olan anne ve babası ile kurduğu sağlıklı bir bağlıdır. Bu bağlamda doğum sırasından ziyade aile içindeki kurulan bağların ve sağlıklı ilişkilerin sosyal beceri gelişimini etkileyebildiği düşünülmektedir. Araştırmamızın sonucunu destekler şekilde Sarı (2007) da çalışması sonucunda sosyal beceri gelişiminin çocuğun doğuş sırasından etkilenmediğini ortaya çıkarmıştır. Buna karşın, literatürlerde doğum sırası ile sosyal beceri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşan (Saitoğlu, 2020; Yener, 2014) araştırmaları da görmek mümkündür. Bu farklılıkların çocukların doğum sırasından ziyade anne-baba ve kardeş tutumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda, annelerin yaşının çocukların OSBED Başlangıç Becerileri boyutu puanları üzerinde; annelerin çalışma durumlarının ise çocukların OSBED Akademik Destek Becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Sosyal beceri gelişiminde anne en önemli faktördür. Annenin genç olması, dinamikliği, çocuk büyütme tecrübesi, çalışma durumu gibi faktörler çocukların sosyal gelişiminde önemlidir. Orta yaş grubunda yer alan annelerin çocuklarına karşı olan tutumları erken yaşlardaki annelere göre daha olgun ve bilinçli olabilmektedir. Yine orta yaştaki anneler ileri yaşlardaki annelere göre daha enerjik ve ilgili olabilmektedirler. Bu durumların tümü orta yaştaki annelerin çocukları ile daha bilinçli ve aktif bir şekilde iletişime geçmesine ve çocuklarının sosyal beceri gelişimlerine katkı sağlamalarına sebep olabilmektedir. Yaşın yanı sıra annenin çalışma durumu da çocukların sosyal beceri gelişimlerini etkileyebilmektedir. Çalışan annelerin genellikle belli bir eğitim seviyesine ulaşmaları, çocuklarını akademik anlamda daha kolay ve bilinçli bir şekilde destekleyebilmelerini sağlamaktadır. Saitoğlu (2020) araştırması sonucunda, anne yaşının çocukların sosyal beceri puan ortalamalarında anlamlı farklılıklara yol açtığını bulgulamıştır. Buna karşın Yaşar Ekici (2015) çalışmasında, çocuğun sosyal beceri gelişiminde annenin yaşının ve çalışma durumunun etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Özebey (2009)'de benzer şekilde araştırması sonucunda, annelerin çalışma durumlarının çocuklarının sosyal becerileri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını ortaya çıkarmıştır. Türkoğlu (2013) ise araştırmasının sonucunda, annelerin çalışma durumlarının çocukların sosyal beceri gelişimlerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çalışma sonucunda, baba yaşının ve mesleğinin çocukların OSBED Ölçeğinin tüm boyutları ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmüştür. Çocukların sosyal beceri gelişimlerinde babaların katkıları da oldukça büyüktür. Babanın çocuğuna karşı tutumu ve ilgisi çocuğun sosyal gelişimini etkileyebilmektedir.

Özellikle erkek çocuklar babalarıyla özdeşim kurarak sosyal davranışlarına yön verebilmektedirler. Babanın mesleğinden veya yaşından ziyade çocuğu ile geçirdiği kaliteli zaman ile çocuğuna karşı sergilemiş olduğu tutum ve davranışlar çocuğun sosyal beceri gelişimini etkilemektedir. Literatürlere bakıldığında araştırmamızın sonucunu destekler nitelikte Tatlı (2014) ve Yaşar Ekici (2015)' de çalışmalarında, çocukların sosyal beceri düzeyleri ile babalarının yaşları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Türkoğlu (2013) ve Sarı (2007)'da çalışmalarında baba meslek durumunun çocukların sosyal beceri gelişimleri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığını bulgulamışlardır.

Çalışma sonucunda, anne ve baba öğrenim durumunun çocukların OSBED Ölçeğinin tüm boyutları ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmüştür. Ebeveynlerin öğrenim durumlarından ziyade, çocuklarına karşı olan tutumlarının, davranışlarının ve çocukları ile geçirdikleri etkili zamanın çocukların sosyal beceri gelişimlerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca internet çağında yaşanması, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda ki bilgilere kolayca ulaşabilmelerini sağlamaktadır. Öğrenim durumunun sebep olabileceği dezavantajı birçok ebeveyn internet yoluyla kapatabilmektedir. Gözcü Binbir (2018) ve Yaşar Ekici (2014), araştırmamızın bulguları ile paralel bir şekilde, araştırmaları sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların problem davranışlarıyla babanın öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır. Literatürler de yer alan ve baba öğrenim durumu ile çocukların sosyal becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu ortaya çıkaran çalışmalardaki (Akbaş, 2020; Saitoğlu, 2020; Tatlı, 2014) sonuçların, babaların öğrenim durumlarından ziyade, çocuklarına karşı olan davranışlarından ve tutumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmamızın sonucundan farklı olarak Akbaş (2020), Bozkurt (2016), Yaşar Ekici (2015) ve Tatlı (2014), annenin eğitim durumunun çocuğun sosyal beceri gelişimine etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmaların sonuçları, eğitim düzeyi düşük olan annelerin çocuklarının sosyal becerilerinin daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılığın eğitim düzeyinden ziyade, annelerin çocukları ile olan ilişkilerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda, aile tipinin çocukların OSBED Ölçeğinin tüm boyutları ve toplam OSBED puanları üzerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmediği görülmüştür. Literatür incelendiğinde çekirdek aileye sahip olan çocukların sosyal becerileri puanlarının geniş aileye sahip olan çocuklardan daha yüksek olduğunu ortaya koymuş çalışmaları (Samar, 2019) görmek mümkündür. Tam tersi geniş ailelerde yaşayan çocukların sosyal becerileri puanlarının çekirdek aileye sahip olan çocuklardan daha yüksek olduğunu bulgulamış çalışmalarda (Çetin, 2019; Tanrıoğen, 2014) yer almaktadır. Tüm bu farklılıkların aile tipinden daha çok aile içindeki iletişimin niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, çocukların kardeş sayısının, doğum sırasının, aile tipinin, anne-baba yaşının, öğrenim durumunun ve baba mesleğinin çocukların toplam sosyal beceri puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür. Ayrıca cinsiyetin, çocukların OSBED Duyguları Yönetme Becerileri üzerinde; anne yaşının çocukların OSBED Başlangıç Becerileri üzerinde; anne çalışma durumunun ise çocukların OSBED Akademik Destek Becerileri üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa yol açtığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın sonucunda, elde edilen bulgular ışığında aşağıda maddeler halinde önerilere yer verilmiştir;

- Ebeveynler ve öğretmenler tarafından, erkek çocukların sosyal becerilerini artıracak etkinliklerde daha fazla yer almaları desteklenebilir.
- Ebeveynler, çocukları ile iletişimlerinde destekleyici, düşündürücü ve çözüm odaklı davranışlar sergileyerek çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini destekleyebilir.
- Öğretmenler, çocukların sosyal becerilerini geliştirecek sınıf içi ve sınıf dışı aktiviteler yapabilir.
- Öğretmenler, çocukların sosyal beceri gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla iyi bir rol model olabilir.
- Öğretmenler, mesleki ve kişisel açıdan kendilerini geliştirebilecek seminerlere katılabilir, etkinliklerde yer alabilir ve kitaplar okuyabilir.
- Kurumlar, çocukların sosyal beceri gelişimlerini destekleyici etkinlikler, geziler, sergiler vb. faaliyetler planlayabilir.
- Araştırma okul öncesi dönem çocukları ve anneleriyle yürütülmüştür. Benzer araştırmalar farklı yaş gruplarındaki çocuklarla ve babalarla yapılarak çalışmalar arasında karşılaştırmalar yapılabilir.
- Araştırma Şanlıurfa ili Suruç ilçesinde yapılmıştır. Benzer araştırmalar farklı il ve ilçelerde yapılarak çalışmalar arasında karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, İ. (2020). *Farklı sosyoekonomik çevrede eğitim alan 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerinin ve akran oyunlarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Akduman ,G., Günündi, Y. & Türkoğlu., D. (2015). Okul öncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleri ile davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37(8), 673-683.
- Bolat, E. Y. & Kahveci, D. (2016). 4-6 yaş grubu çocukların bazı değişkenlere göre sosyal becerilerinin karşılaştırılması. *Turkish Journal of Primary Education*, 1(1), 14-25.
- Bozkurt, E. (2016). *Okul öncesi çocuklarının duyguları anlama becerileri ile sosyal yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Brodeski, J. & Hembrough, M. (2007). *Improving social skill in young children. Anaction research project*. Degree of Master of Art in Teaching and Leadership, Saint Xavier University, Chicago.
- Bugental, D. B. & Grusec, J. E. (2006). Socialization processes. N. Eisenberg & W. Damon (Eds.), In *Handbook of child psychology. Vol. 3: Social, emotional, and personality development* (pp. 366-428). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Çetin, B. (2019). *Geniş ve çekirdek ailede yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ve davranış sorunları açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiftçi, İ. & Sucuoğlu, B. (2012). *Bilişsel süreç yaklaşımıyla sosyal beceri öğretimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Dereli, E. (2008). *Çocuklar için sosyal beceri eğitim programının 6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- DiPrete, T. A. & Jennings, J. L. (2009). Social behavioral skills and the gender gap in early educational achievement. *Sociology of Education*, 83(2),135-159.
- Eğercioğlu, N. (2008). *Akran kabulünü etkileyen faktörler: Cinsiyet, yaş ve sosyal beceriler*. Yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- George, D. & Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Boston: Allyn & Bacon.
- Gözcü Binbir, S. (2018). *Aile-öğretmen iletişim ve işbirliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Gülay, H. & Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Handel, G., Cahill, S. E. & Elkin, F. (2007). *Children and society: The sociology of children and childhood socialisation*. New York: Oxford.
- Jamyang Tshering, K. (2004). *Social competence in preschoolers: An evaluation of the psychometric properties of the preschool Social Skills Rating System (SSRS)*. Unpublished doctoral dissertation. Pace University, USA.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, G. (2013). *Parçalanmış şileye sahip çocukların sosyal beceri düzeylerinin çok boyutlu olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mercurio, C. M. (2003). Guiding boys in the early years to lead healthy emotional lives. *Early Childhood Education Journal*. 30(4), 255-258.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş. & Aydoğan, Y. (2012). *Okul Öncesi Sosyal Beceri Destek Projesi Eğitim Kitapları Seti: Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Fikriala Görsel İletişim Hizmetleri. ISBN:978-605-63300-0-1,
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Çakan, M., Aydoğan, Y., Kılıç-Çakmak, E., Gültekin Akduman, G., Özyürek, A., Günindi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H. &

- Karayol, Y. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği anne baba formuna ait norm değerlerinin belirlenmesi ve yorumlanması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 102-115.
- Özbey, S. (2009). *Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Park, S. Y. & Cheah, C. S. L. (2005). Korean mothers' proactive socialization beliefs regarding preschoolers' social skills. *International Journal of Behavioral Development*, 29(1), 24-34.
- Saitoğlu, R. (2020). *Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranışlar ve akran ilişkilerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksel lisans tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Samar, Y. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sergin, C. & Giverts, M. (2003). Methods of social skills training and developments. John O. Grene & Brant Raney Burleson (Eds.). In *Handbook of communication and social interaction skills*. NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Seven, D. (2007). Ailesel faktörlerin altı yaş çocuklarının sosyal davranış problemlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 477-499.
- Tanrıoğen, Y. (2014). *Okul öncesi dönemi çocukların yaşadıkları sosyo kültürel ortamların sosyal beceri ile olan ilişkinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Tatlı, S. (2014). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların anne-babalarıyla ve öğretmenleriyle olan ilişkilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi*. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tutkun, C. (2012). *60-72 aylık çocukların sosyal becerilerinin anne ve öğretmen değerlendirmelerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Türkoğlu, D. (2013). *Okul öncesi çocuğu olan babaların, babalık rollerini algılamaları ile eşlerinden gördükleri desteğin çocuklarının sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yaşar Ekici, F. (2014). Aile özellikleri ile okul öncesi eğitime devam eden çocukların problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 70-108.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).

Yener, P. (2014). *Okul öncesi eğitimi olan 60 ay ve üzeri çocukların sosyal beceri düzeyleri ile annelerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Atıf İçin/For Citation: Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G. ve Şepitci Sarıbaş, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 157-173.